

Eğitim öğretim kurumlarında iş sağlığı ve güvenliği ve etkileri**Öznur Meriç Özakun¹, Gönül Berrak Girişken², Şahander Çetin³, Duriye Aksakal⁴**DOI [10.5281/zenodo.10279736](https://doi.org/10.5281/zenodo.10279736)**Özet**

Bu çalışmada eğitim öğretim kurumlarında, iş sağlığı ve güvenliği (İSG) ve etkileri konusunun incelenmesi amaçlanmıştır. Çalışma literatür tarama tekniği ile daha önceden konuyla ilgili yazılan kaynaklar taranarak hazırlanmıştır. Çalışma sonunda eğitim kurumlarında İSG, öğrencilerin, öğretmenlerin ve diğer okul personelinin sağlığını ve güvenliğini korumak amacıyla çeşitli tedbirleri içerdiği görülmüştür. Bu kapsamda, okul binalarının fiziksel güvenliği için yangın güvenliği önlemleri, acil durum çıkışları ve düzenli bakım denetimleri gibi önlemler alınmalıdır. Temizlik ve hijyen standartlarına uygun bir okul ortamı sağlanarak öğrenci ve personelin sağlıklı bir çevrede bulunması hedeflenmektedir. Ayrıca okul güvenliği, öğrencilerin eğitim alırken kendilerini güvende hissetmeleri açısından kritik öneme sahiptir. Güvenli bir okul ortamı, öğrencilerin sadece akademik başarı elde etmelerini değil, aynı zamanda duygusal ve fiziksel sağlıklarını korumalarını da sağlamalıdır. Okul yöneticileri, veliler, öğretmenler ve öğrenciler arasında iş birliği yaparak, tehlikeleri önleme, acil durumları yönetme ve pozitif bir öğrenme çevresi oluşturma konusunda dikkatli planlamalar yapmak, güvenli bir okul kültürü oluşturmaktadır. Bu, okulun sadece eğitim kurumu olarak değil, aynı zamanda toplumun bir parçası olarak sorumluluklarını yerine getirmesine katkıda bulunmaktadır. İSG konusundaki çeşitli araştırmalardan elde edilen sonuçlar, eğitim kurumlarında iş sağlığı ve güvenliği uygulamalarının genellikle yetersiz olduğunu, öğretmenlerin ve yöneticilerin bu konuda bilgi eksikliği yaşadığını ve öğrencilere yönelik İSG eğitimlerinin etkili olabileceğini ortaya koymaktadır. Ayrıca, İSG konusundaki mevzuatın okullarda daha etkin bir şekilde uygulanması ve bu alandaki farkındalığın artırılması gerektiği sonucuna ulaşılabilir. Bu bağlamda, iş sağlığı ve güvenliği kültürünün okul ortamlarında daha etkin bir şekilde yerleşmesi için ilgili taraflar arasında iş birliği ve eğitim programlarının geliştirilmesi önemli bir gereklilik olarak ortaya çıkmaktadır.

Anahtar Kelimeler: eğitim kurumları, iş sağlığı, iş güvenliği, öğretim**Occupational Health and Safety in Educational Institutions and Its Effects****Abstract**

This study aims to examine occupational health and safety (OHS) and its effects in educational institutions. The study was prepared by reviewing the literature on the subject with the literature review technique. At the end of the study, it was seen that OHS in educational institutions includes various measures to protect the health and safety of students, teachers and other school staff. In this context, measures such as fire safety measures, emergency exits and regular maintenance inspections should be taken for the physical safety of school buildings. It is aimed to provide a healthy environment for students and staff by providing a school environment that complies with cleaning and hygiene standards. In addition, school safety is critical for students to feel safe while receiving education. A safe school environment ensures that students not only achieve academic success but also protect their emotional and physical health. Careful planning to prevent hazards, manage emergencies and create a positive learning environment through collaboration between school administrators, parents, teachers and students creates a safe school culture. This contributes to the school fulfilling its responsibilities not only as an educational institution but also as a part of society. Results from various studies on OHS reveal that occupational health and safety practices in educational institutions are generally inadequate, that teachers and administrators lack knowledge on this issue, and that OHS trainings for students can be effective. In addition, it can be concluded that the legislation on OHS should be implemented more effectively in schools and awareness in this field should be increased. In this context, it is an important necessity to develop cooperation and training programs among relevant parties in order to establish occupational health and safety culture more effectively in school environments.

Keywords: educational institutions, occupational health, occupational safety, teaching¹ Öğretmen, Millî Eğitim Bakanlığı, oznurozakun@gmail.com² Öğretmen, Millî Eğitim Bakanlığı, gonulbrkk@gmail.com³ Öğretmen, Millî Eğitim Bakanlığı, scetin.pdr@gmail.com⁴ Öğretmen, Millî Eğitim Bakanlığı, aksakalduriye@gmail.com

Giriş

Teknolojinin gelişimi, insan refahını artırırken beraberinde çevresel ve yaşamsal riskleri de getirmiştir. Yeni ürün ve üretim yöntemleri, potansiyel riskleri beraberinde taşıyarak, sürekli olarak güncellenen risk analizlerini zorunlu kılmaktadır. Ancak, bu ilerlemelerle uyumlu olmayan iş sağlığı ve güvenliği (İSG) önlemleri, iş kazalarına ve meslek hastalıklarına neden olabilir. Dünya genelinde ve Türkiye'de her gün meydana gelen iş kazaları, kalıcı sakatlıklara ve hatta ölümlere sebep olmaktadır. Bu durum, İSG konusunda ciddi önlemlerin alınması gerekliliğini ortaya koymaktadır. Çalışanların sağlığı ve güvenliği, iş koşullarının öncelikli bir şekilde düzenlenmesini ve sürekli olarak geliştirilmesini gerektirir.

Teknolojik ilerlemelerin sağladığı avantajlarla birlikte, İSG konularına yönelik etkin politika ve uygulamalar geliştirilmelidir. İşyerlerinde düzenli olarak güvenlik denetimleri yapılmalı, çalışanlara düzenli eğitimler verilmeli ve risk analizleri sürekli olarak güncellenmelidir. Özellikle İSG konusunda dünya genelinde ve ülkemizde daha fazla farkındalık yaratılmalı, iş yerlerinde güvenli çalışma kültürü oluşturulmalıdır. Bu sayede, iş kazalarının ve meslek hastalıklarının önlenmesi mümkün olabilir. Çalışanların sağlık ve güvenliği, sadece yasal zorunluluk değil, aynı zamanda etik bir sorumluluk olarak da ele alınmalıdır.

Bu bağlamda okullarda İSG, öğrencilerin, öğretmenlerin ve diğer okul personelinin sağlığını ve güvenliğini sağlamak amacıyla uygulanan önlemleri kapsamaktadır. Okullarda İSG'nin önemi, öğrencilerin güvenli bir eğitim ortamında olmalarını sağlamak, öğretmenlerin işlerini güvenli bir şekilde sürdürebilmelerini temin etmek ve okul personelinin de çalışma koşullarını iyileştirmeyi amaçlamaktadır. İSG, sadece bir yasal zorunluluk değil, aynı zamanda etik bir sorumluluk olarak da değerlendirilmektedir. Bu bilgilerden hareketle çalışmada öncelikle İSG hakkında bilgi verilmiş ardından okullarda İSG konusu ele alınmıştır.

Eğitim öğretim kurumlarında iş sağlığı ve güvenliği, çalışanların ve öğrencilerin güvenliğini ve refahını sağlamak için hayati bir öneme sahiptir. Bu bağlamda, literatür taraması ile gerçekleştirilen bu araştırma, eğitim kurumlarında iş sağlığı ve güvenliği konusundaki mevcut durumu anlamayı ve bu alandaki potansiyel sorunları belirlemeyi amaçlamaktadır. Çalışma, bu alanda yapılan önceki çalışmaların gözden geçirilmesini içermekte ve mevcut durumu daha iyi anlamaya yardımcı olmaktadır. Eğitimcilerin, öğrencilerin ve diğer çalışanların sağlık ve güvenliği, eğitim süreçlerinin etkinliği ve genel öğrenme ortamının kalitesi için temel bir öneme sahiptir. Ayrıca eğitim kurumlarında karşılaşılan potansiyel riskleri ve bu risklerin nedenlerini belirlemek adına rehber niteliğinde olabilir. Bu çalışma, eğitimciler, yöneticiler ve politika yapımcılar için, iş sağlığı ve güvenliği alanında mevcut bilgileri güçlendirecek ve geliştirecek değerli bir kaynak sağlamayı amaçlamaktadır. Elde edilen sonuçları, eğitim kurumlarında iş sağlığı ve güvenliği politikalarının ve uygulamalarının daha etkili bir şekilde geliştirilmesine yönelik önemli bilgiler sunacaktır.

İş Sağlığı ve Güvenliği Hakkında Genel Bilgi

İş Sağlığı ve Güvenliği (İSG), çalışanların sağlığını ve güvenliğini korumak, iş kazalarını önlemek, meslek hastalıklarını azaltmak ve işyerlerinde güvenli çalışma koşullarını sağlamak amacıyla alınan önlemleri içeren bir disiplindir (Kılış, 2013). İSG, işyerlerinde çalışanların yaşamlarını ve sağlıklarını riske atmamak adına çeşitli kurallar, standartlar ve uygulamalarla ilgilidir. İSG'nin temel amacı, işyerlerindeki potansiyel tehlikeleri belirlemek, bunları kontrol etmek ve çalışanların sağlığını güvence altına almak için gerekli önlemleri almak olarak özetlenebilir (Akpınar ve Çakmakkaya, 2014).

İş sağlığı ve güvenliği kavramı, endüstriyel devrimle birlikte 18. ve 19. yüzyılda ortaya çıkmıştır. Bu dönemde, fabrikalarda kitlesel üretim başlamış, ancak işçiler kötü çalışma koşulları, tehlikeli makineler ve uzun çalışma saatleri gibi faktörlere maruz kalmıştır. Bu durum, İSG konularının önemini vurgulamıştır. Sanayi devrimi sonrasında, 19. ve 20. yüzyılda iş sağlığı ve güvenliğiyle ilgili ilk yasal düzenlemeler yapılmaya başlanmıştır. Ancak, bu düzenlemeler genellikle yetersiz kalmış ve uygulama zorluklarıyla karşılaşmıştır. I. ve II. Dünya Savaşları döneminde, endüstriyel üretimin hız kazandığı ve iş gücünün korunması önem kazandığı bir dönem yaşandı. Bu süreç, İSG konularının daha da öne çıkmasına neden olmuştur (Akpınar ve Çakmakkaya, 2014).

Uluslararası Çalışma Örgütü (ILO), 1919 yılında kurularak İSG standartlarının belirlendiği ve dünya genelinde yaygınlaştırıldığı bir platform haline gelmiştir. 20. yüzyılın ikinci yarısında İSG konusundaki toplumsal farkındalık artmıştır. Sendikalar, işçi hakları aktivistleri ve sivil toplum örgütleri, daha iyi çalışma koşulları ve iş güvenliği önlemleri için mücadele etmişlerdir (Nurdoğan, 2019). 1980'lerden itibaren, modern İSG yönetim sistemleri gelişmiştir. ISO 45001 gibi standartlar, İSG konusunda küresel bir çerçeve sağlamak amacıyla oluşturulmuştur. Bugün, İSG ulusal yasal düzenlemeler, uluslararası standartlar ve şirket içi politikalar aracılığıyla düzenlenmektedir. Çalışanların sağlığını ve güvenliğini korumak, modern iş dünyasında önemli bir önceliktir (Yıldız, 2021). İş sağlığı, çalışanların işleri sırasında maruz kaldıkları çeşitli risklerden korunmalarını sağlamak ve işyerlerinde güvenli bir ortamın oluşturulmasını amaçlayan bir disiplindir (Çiçek ve Öçal, 2016). İş sağlığı, çalışanların fiziksel, zihinsel ve sosyal sağlıklarını korumayı hedefler. Bu alandaki temel amaç, iş kazalarını ve meslek hastalıklarını önlemek, çalışma koşullarını iyileştirmek ve çalışanların genel sağlığını güvence altına almak için önleyici ve koruyucu önlemleri uygulamaktır (Eraslan, 2023).

İş sağlığı kapsamında çeşitli konular ele alınır, bunlar arasında güvenli çalışma ortamlarının oluşturulması, ergonomik düzenlemeler, kimyasal ve biyolojik tehlikelerle başa çıkma, iş ekipmanlarının güvenliği, acil durum planları, işyeri sağlık hizmetleri gibi konular yer alabilir (Chirico vd., 2023). İş sağlığı aynı zamanda işçi sağlığı gözetimini içerir, bu da çalışanların düzenli sağlık kontrollerinin yapılması ve potansiyel sağlık risklerinin erken tespiti anlamına gelmektedir. Bir işyerinde etkili bir İSG programı, çalışanların sağlığını korurken işyeri verimliliğini artırmakta ve işyerindeki olası riskleri minimize etmektedir. İş sağlığı, genellikle yerel yasalar ve düzenlemeler, ulusal standartlar ve uluslararası yönergeler temelinde düzenlenmektedir (Samanta ve Gochhayat, 2023).

İş güvenliği ise, çalışanların işleri sırasında karşılaşılabilecekleri potansiyel tehlikeleri önlemek, riskleri azaltmak ve iş kazalarını minimuma indirmek amacıyla alınan tedbirleri içeren bir kavramdır. İş güvenliği, iş sağlığı ile birlikte düşünülerek, çalışma ortamlarının daha güvenli hale getirilmesine odaklanmaktadır. İş güvenliği önlemleri, işyerlerindeki fiziksel koşulları, ekipmanları, iş süreçlerini ve çalışanların davranışlarını değerlendirir. Bu değerlendirmeler sonucunda, risk analizleri yapılır ve uygun güvenlik tedbirleri belirlenmektedir. İş güvenliği politikaları, iş yerlerindeki güvenli çalışma prosedürlerini ve standartlarını belirlemektedir (Gürbüz ve İbrakovic, 2023).

İş Sağlığı ve Güvenliğinin Önemi

İş sağlığı ve güvenliği, çalışanların yaşamlarını ve sağlıklarını korumak, iş yerlerinde güvenli çalışma koşulları sağlamak amacıyla oldukça önemli bir konudur.

İlk ve en temel düzeyde, iş sağlığı ve güvenliği, çalışanların sağlığını ve güvenliğini korur. Bu, iş yerlerindeki potansiyel tehlikelerin tanımlanması, değerlendirilmesi ve etkili önlemlerle

kontrol altına alınması anlamına gelmektedir. Tehlikeli iş koşullarının kaynaklı kazaların ve meslek hastalıklarının önlenmesi, çalışanların sadece günlük işlerini yapmakla kalmayıp aynı zamanda uzun vadeli bir kariyere sahip olabilmelerine olanak tanımaktadır. Böylece, çalışanlar, iş hayatları boyunca daha sağlıklı ve daha etkin bir şekilde işlerini sürdürebilirler (Horozoğlu, 2017). İş sağlığı ve güvenliği tedbirleri, çalışanların fiziksel ve zihinsel sağlıklarını korumakla kalmaz, aynı zamanda iş stresi, yorgunluk ve diğer olumsuz etkenlerle başa çıkmalarına da yardımcı olur. Bu, çalışanların iş performansını artırabilir ve işyerinde daha mutlu, motivasyonu yüksek bir ortam yaratılmasına katkıda bulunmaktadır. Ayrıca, İSG önlemleri, çalışanların yaşlanan iş gücü içinde daha uzun süre etkin olmalarına olanak sağlar. Uzun vadeli sağlık sorunlarına maruz kalmamak, emeklilik dönemine sağlıklı bir geçiş yapmayı kolaylaştırmaktadır. Bu durum, hem bireylerin hem de işverenlerin uzun vadeli planlamalarını olumlu yönde etkilemektedir (Gürer, 2018).

Güvenli çalışma koşulları, iş verimliliği ve üretim kalitesini artırabilir. Çalışanlar, güvenli bir ortamda çalıştıklarında, kendilerini daha iyi korunmuş hissetmektedirler. Bu durum, çalışanların işlerine daha fazla odaklanmalarını sağlar ve dikkatlerini dağıtan endişeleri azaltmaktadır (Üngüren ve Koç, 2015). Güven içinde çalışmak, çalışanların motivasyonunu artırabilir, bu da iş verimliliği ve performansına olumlu bir etki yapabilir. Aynı zamanda, güvenli çalışma koşulları, işyerindeki kazaların ve yaralanmaların önlenmesine katkıda bulunmaktadır. Kazaların azalması, iş sürekliliğini sağlar ve işyerindeki çalışma düzenini bozamaz. Bu durum, üretim süreçlerinin daha düzenli ve etkili bir şekilde yürütülmesine olanak tanımaktadır. Güvenli çalışma koşulları aynı zamanda hataların minimize edilmesine yardımcı olmaktadır. İş yerlerindeki tehlikelerin ve risklerin önceden belirlenmesi, bu risklere karşı etkili önlemlerin alınmasını sağlamaktadır. Bu da üretim süreçlerindeki hataların azalmasına ve kalitenin artmasına katkıda bulunabilir (Tozkoparan ve Taşoğlu, 2011).

İş kazaları ve meslek hastalıkları, işyerleri için ciddi maliyetlere yol açabilir. Bu durum, iş kayıpları, tazminatlar, tedavi masrafları ve iş duruşları gibi bir dizi maliyet unsuru içerir. İş sağlığı ve güvenliği önlemleri almak, uzun vadede bu maliyetleri önemli ölçüde azaltabilir. İlk olarak, iş kazaları ve meslek hastalıklarının önlenmesi, işyerindeki iş kayıplarını minimuma indirmektedir (Yardım vd., 2007). Çalışanların sağlıklı ve güvenli bir ortamda çalışmaları, iş gücü kayıplarını azaltır ve iş sürekliliğini sağlar. Bu durum, işyerinde daha düzenli ve etkili bir üretim sürecine olanak tanır. İkinci olarak, iş kazaları ve meslek hastalıklarıyla ilişkili tazminat ödemeleri ve yasal sorumluluklar, işyerleri için önemli mali yükler oluşturabilir. İş sağlığı ve güvenliği önlemleri almak, bu tür maliyetleri önceden engelleyerek şirketin finansal durumunu korur. Üçüncü olarak, tedavi masrafları iş kazaları ve meslek hastalıkları durumunda önemli bir maliyet unsuru olabilir (Buica vd., 2017). Çalışanların ihtiyaç duyduğu sağlık hizmetleri ve rehabilitasyon, İSG önlemleri sayesinde azaltılabilir. Bu durum, işverenin sağlık hizmetleri için harcadığı maliyeti minimize eder (Özkiliç, 2005).

Çoğu ülkede, İSG konusunda belirli standartlara uymak yasal bir zorunluluktur. Bu yasal düzenlemeler, çalışanların fiziksel ve zihinsel sağlığını korumayı, işyerlerindeki riskleri en aza indirmeyi ve güvenli çalışma koşullarını sağlamayı amaçlar. İşverenler, bu yasal standartlara uymakla yükümlüdür ve bu standartları ihlal etmeleri durumunda hukuki sorumlulukla karşılaşabilirler (Baradan, 2006). İş sağlığı ve güvenliği yükümlülükleri, işverenlere çalışanların güvenliğini sağlamak, riskleri değerlendirmek ve önleyici tedbirleri almak gibi sorumluluklar yüklemekle birlikte; bu yasal düzenlemeler, iş kazalarının ve meslek hastalıklarının önlenmesini amaçlamaktadır. İşverenler, çalışanların güvenli bir ortamda çalışmalarını sağlamak için gerekli önlemleri almakla yükümlüdür (Baycık, 2011). Aynı zamanda, İSG önlemleri etik bir sorumluluk olarak da değerlendirilir. Çalışanların sağlığını ve güvenliğini ön

planda tutmak, sadece yasal bir yükümlülük değil, aynı zamanda etik bir davranış biçimidir (Kayabaşı, 2019). İşverenlerin çalışanların refahını düşünmeleri, kurumsal sosyal sorumluluk anlayışını güçlendirir ve toplum nezdinde olumlu bir itibar oluşturabilir. Bu etik sorumluluk, işverenlerin sadece yasal standartlara uymakla kalmayıp aynı zamanda çalışanların genel iyi oluşunu ve memnuniyetini gözetmelerini gerektirir. Bu, çalışan sadakatini artırabilir, işe alım süreçlerinde olumlu bir etki yaratabilir ve işveren markasının güçlenmesine katkıda bulunabilir (Kayabaşı vd., 2021).

Güvenli çalışma koşulları ve düşük iş kazası oranları, bir işyerinin itibarını olumlu yönde etkiler. Çalışanların sağlığını ve güvenliğini ön planda tutan bir iş yeri, çalışan memnuniyetini artırabilir, sadakati güçlendirebilir ve iş performansını olumlu yönde etkilemektedir (Cengiz ve Akşit, 2023). Bu durum, işveren markasını güçlendirir ve işe alım süreçlerinde avantaj sağlamaktadır. Aynı zamanda, hukuki ve finansal riskleri azaltarak şirketin uzun vadeli başarısına katkıda bulunabilir. Güvenli çalışma koşulları, sadece çalışanların güvenliğini sağlamakla kalmaz, aynı zamanda işyerinin genel itibarını artırarak iş sürekliliğini ve rekabet avantajını desteklemektedir (Akın, 2012).

İş sağlığı ve güvenliği, sadece işyerlerinde değil, aynı zamanda toplum genelinde de kapsamlı bir etkiye sahiptir. İş yerlerinde alınan güvenlik önlemleri, toplumun genel sağlık düzeyini yükseltme potansiyeline sahiptir ve kamu sağlığını koruma noktasında önemli bir rol oynamaktadır. İlk olarak, İSG önlemleri, işyerlerindeki riskleri kontrol altına alarak iş kazalarını ve meslek hastalıklarını önlemektedir. Bu durum, işyerlerindeki çalışanların daha sağlıklı kalmasına katkıda bulunmaktadır (Özakca vd., 2023). Sağlıklı bireylerin sayısının artması, toplum genelindeki sağlık göstergelerini olumlu yönde etkileyebilir. İkinci olarak, işyerlerinde alınan güvenlik önlemleri, çevresel riskleri azaltabilir. Tehlikeli maddelerin doğru bir şekilde depolanması ve işlenmesi, çevre kirliliğini önleyebilir ve toplumun genel sağlığını olumlu bir şekilde etkileyebilir. Bu, hava ve su kalitesinin iyileştirilmesine katkıda bulunmaktadır (Ulu ve Arısoy, 2023). Üçüncü olarak, İSG önlemleri, toplumda bilinç düzeyini artırabilir. İşyerlerindeki güvenlik eğitimleri ve farkındalık kampanyaları, genel olarak insanların günlük yaşamlarında daha dikkatli ve güvenli davranmalarına neden olabilir. Bu da toplum genelinde kazaların ve yaralanmaların azalmasına katkıda bulunabilir (Erol, 2015).

Sonuç olarak, İSG sadece yasal bir zorunluluk değil, aynı zamanda çalışanların refahını, iş verimliliğini ve işyeri itibarını etkileyen önemli bir unsurdur. İş dünyasında başarılı ve sürdürülebilir bir faaliyet için bu konuya odaklanmak, uzun vadeli başarı için kritik bir faktördür.

Okullarda İş Sağlığı ve Güvenliği

Okullar, toplumsal yapının önemli birer kurumu olarak bir dizi önemli görevi yerine getirmektedir. İlk olarak, temel eğitim aşamalarından geçirilen öğrencileri, ilgi, yetenek ve kabiliyetlerine uygun olarak hayata hazırlayarak ülkenin ihtiyaç duyduğu yeni teknoloji ve gelişmelere açık bireyleri ekonomiye kazandırmak önemli bir misyondur. Bu, öğrencilerin mesleki becerilerini geliştirmeleri ve iş dünyasına daha donanımlı bir şekilde katılmalarını sağlamayı amaçlar. Ayrıca, okullar toplumsal bir araç olarak görev yapmaktadırlar. Öğrencilere toplumsal kuralları, değerleri ve sosyal rolleri sistemli bir şekilde öğretmek, toplumsal gelişme, bütünleşme ve kaynaşmanın sağlanmasına katkıda bulunmaktadır (Uğurlu, (2015). Bu, öğrencilerin toplumlarına etkin bir şekilde entegre olmalarını ve sosyal sorumluluklarını anlamalarını sağlamaktadır. Okullar aynı zamanda bireyleri çalışma hayatına hazırlamanın ötesinde, nitelikli insan gücü haline getirme, ilgi ve yeteneklerine göre geliştirme, sosyal

konularda bilinçlendirme ve farklı bakış açıları doğrultusunda düşündürme gibi hedefleri de taşır. Bu, öğrencilere sadece akademik bilgiler değil, aynı zamanda sosyal, kültürel ve etik değerler kazandırarak onları çok yönlü bireyler olarak yetiştirmeyi amaçlamaktadır (Cereci ve Çetin, 2019).

Okulların eğitim öğretim faaliyetlerini yürütmek amacıyla kullanılan mekânlar ve zaman, eğitim sürecinin temel bileşenleridir. Okul yapıları içerisinde bulunan çeşitli alanlar ve bu alanlarda belirli zaman dilimleriyle düzenlenen etkinlikler, öğrencilerin, öğretmenlerin, idarecilerin, memurların ve diğer personelin katılımıyla sürekli olarak kullanılmaktadır. Oyun alanları, sınıflar, amfi, atölye, laboratuvar, kütüphane, konferans salonları ve uygulama alanları gibi mekânlar, eğitim sürecinin farklı yönlerini desteklemekle birlikte; bu alanlar, öğrencilere çeşitli öğrenme deneyimleri sunmaktadır (Çay, 2018). Örneğin, laboratuvarlar bilimsel deneyimlerin gerçekleştirildiği, atölyeler ise pratik becerilerin kazanıldığı alanlardır. Zaman ise eğitim faaliyetlerinin düzenli bir şekilde planlanmasını sağlamaktadır. Ders saatleri, sınavlar, etkinlikler, kulüp toplantıları gibi belirli zaman dilimleri, öğrencilerin programlı bir şekilde eğitim almalarını ve katılımlarını düzenlemektedir (Aydoğan, 2012). Bu düzen, öğrencilerin disiplin kazanmalarına, sorumluluk alabilmelerine ve zaman yönetim becerilerini geliştirmelerine katkı sağlamaktadır. Bu mekânlar ve zaman yönetimi, notalar ve sınavlar gibi somut unsurların yanı sıra, okulun sosyal, kültürel, ekonomik ve felsefi işlevlerini de içermektedir. Okul, öğrencilerin sadece akademik değil, aynı zamanda sosyal ve kültürel gelişimlerine de katkıda bulunmaktadır. Bu etkileşimler, okulun aktif, hareketli ve dinamik bir eğitim ortamını oluşturmaktadır (Oluk, 2018). Bu bağlamda, okulun fiziksel yapısı ve zaman yönetimi, eğitim sürecinin etkili ve verimli bir şekilde gerçekleşmesine önemli katkılarda bulunmaktadır (Yılmaz, 2022).

İş sağlığı ve güvenliği, eğitim kurumlarında önemli bir konudur çünkü bu kurumlar, öğrencilerin, öğretmenlerin ve diğer personelin sağlığını ve güvenliğini korumakla yükümlüdür. Eğitim kurumları, üretim yapan işyerleri gibi fiziksel risklere maruz kalmasalar da, kalabalık ortamlardan oluşmaları, dezavantajlı kişileri barındırmaları ve bazı okulların mikro düzeyde üretimde bulunmaları gibi faktörler nedeniyle sağlıklı ve güvenli bir çevre oluşturabilmek adına İSG açısından önem taşımaktadır (Duyur, 2004).

İş sağlığı ve güvenliğinden en iyi şekilde faydalanabilmek için okul idarecileri, öğretmenler, öğrenciler ve diğer personel, sürekli ve düzenli bir eğitime tabi tutulmalıdır (Demirbilek, 2005). Bu eğitimler, İSG konularında bilinçli ve bilgili bireylerin yetişmesini sağlamaktadır (İşler, 2013). Eğitimle birlikte verilen bilgilerin düzenli ve sürekli olması, zamanla bu bilgilerin özümsemesine ve uygulamaya dönüşmesine olanak tanır; böylece olumlu davranış değişiklikleri gerçekleşir (Kılıkış, 2014; Boucaut ve Knobben, 2020).

Bu çalışma, eğitim kurumlarında iş sağlığı ve güvenliği konularındaki mevcut durumu değerlendirmeyi ve bu alandaki muhtemel sorunları belirlemeyi hedeflemektedir. Araştırma, önceki çalışmaların gözden geçirilmesini içererek, bu alandaki bilgi birikimini daha iyi anlamaya katkı sağlamayı amaçlamaktadır.

Araştırma Yöntemi

Bu çalışma literatür taraması yöntemi ile hazırlanmıştır. Literatür taraması, belirli bir konu, sorun veya araştırma alanıyla ilgili olarak mevcut bilgi ve kaynakları sistematik bir şekilde incelemeyi ifade eder. Bu süreç, genellikle bilimsel araştırmalar, tez çalışmaları, makale yazımları veya projeler gibi akademik çalışmalara başlamadan önce gerçekleştirilir. Literatür

taraması, mevcut literatürdeki önemli bilgileri, bulguları ve teorik çerçeveleri anlamak, var olan boşlukları belirlemek ve daha önce yapılan çalışmaların metodolojik yaklaşımlarını değerlendirmek amacıyla yapılır (Demirci, 2014).

Bu çalışma, okullarda İSG çalışmalarını anlamaya yönelik temel kavramları ve uygulamaları mevcut literatürü gözden geçirerek ve sentezleyerek ayırtırmayı hedeflemektedir. Konuyla ilgili daha önceden yazılan kitap, makale, tez ve bilimsel internet kaynakları taranmıştır. Bu konunun geniş literatürü, eğitim yönetiminin çeşitli boyutlarına dair derinlemesine bir inceleme yapmak için özellikle uygun bir metodoloji sunmaktadır. Literatür taraması, alandaki uzmanların ve akademisyenlerin bir araya getirilmiş bilgi birikiminden faydalanarak çalışmanın içeriğini zenginleştirmeyi amaçlar ve böylece kapsamlı bir genel bakış sunar. Bu çerçevede konuyla ilgili yapılan araştırma sonuçları değerlendirilmiştir.

Bulgular

Okullarda İş Sağlığı ve Güvenliği Konusunda Yapılan Çalışmalar

Eğitim kurumlarında sağlanan İSG eğitimleri, sorunların çözülmesinde ilerleme kaydetmeye ve güvenlik kültürünün oluşturulmasına katkı sağlamaktadır (Süzek, 2001). Bu eğitimler sayesinde, iş sağlığı ve güvenliğiyle ilgili konularda ortaya çıkabilecek sorunlar önceden tanımlanabilir ve çözüme kavuşturulabilir. Ayrıca, sürekli eğitimler sayesinde çalışanlar, güvenli davranışları benimseyerek iş yerinde riskleri en aza indirebilirler. Bu süreç, İSG kültürünün güçlenmesine ve kurumun genel güvenlik standartlarının yükselmesine olanak tanımaktadır.

Bu uygulamalarının yasal dayanağı, 6331 sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği Yasası ve bu yasayla ilişkili yönetmeliklerdir. Millî Eğitim Bakanlığı'nın 6331 sayılı Kanunu kapsamındaki genelgesi, eğitim kurumlarında risk değerlendirmeleri yapılmasını, sağlık ve güvenlik tedbirlerinin alınmasını ve öğrencilerin güvenliği için gerekli önlemlerin alınmasını zorunlu kılmaktadır. Bu yükümlülük, Millî Eğitim Bakanlığı'ndan ziyade eğitim kurum yöneticilerine ve öğretmenlere aittir. 2014/16 sayılı Genelge ile birlikte eğitim kurumlarında İSG uygulamalarına başlanmıştır. Bu uygulamaların temel amacı, öğrenci kazalarını önlemek ve öğrencilerin daha sağlıklı ve güvenli bir eğitim ortamında bulunmalarını sağlamaktır. İlgili genelge, İSG bilincini artırmak adına Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı ile sivil toplum kuruluşları arasında işbirliğini teşvik etmektedir. Bu kapsamda seminer, panel ve konferanslar düzenlenerek öğrenci, öğretmen, yönetici ve diğer personel arasında İSG kültürü oluşturulması hedeflenmektedir. Genelge, sağlık ve güvenlik tedbirlerinin gecikmeksizin hayata geçirilmesi gerekliliğini vurgulayarak, eğitim kurumlarında öğrenci, öğretmen ve diğer personelin sağlığını korumaya yönelik tüm uygulamaların en kısa sürede gerçekleştirilmesini öngörmektedir (Tekin, 2023).

2018/10 sayılı Genelge, okullarda güvenlik önlemlerine odaklanan bir düzenlemedir. Bu genelgenin temel amacı, öğrencilerin eğitim kurumlarında sağlıklı ve güvenli bir ortamda eğitim almalarını sağlamak için koruyucu ve engelleyici tedbirleri almak ve özellikle okula ulaşım sürecinde oluşabilecek kaza ve riskleri önlemektir. Öğrencilerin korunması, her türlü koruyucu ve engelleyici tedbirin en kısa sürede alınmasını gerektirmektedir.

Ayrıca İlköğretim ve Eğitim Kanunu'nun 61. maddesinin 12/11/2003 tarihli 5002/1 değişikliği ile oluşturulan hükümlerde, aşağıdaki ana başlıkları içermektedir:

- Okul binalarının sağlık, eğitim-öğretim ve ulaşım açısından uygun bir mahalde olması gerekmektedir. Bu, öğrencilerin güvenli bir ortamda eğitim almalarını ve okul binasının genel olarak sağlıklı koşullara sahip olmasını sağlamayı amaçlamaktadır.
- Okul binalarının yakınında bulunan umuma açık yerlerin belirli bir uzaklıkta olması gerekmektedir. Meyhane, kahvehane, kıraathane, bar, elektronik oyun merkezleri gibi yerlerin, okul binalarından kapıdan kapıya en az 100 metre uzaklıkta olması zorunludur. Bu kısıtlama, öğrencilerin olası risklere karşı korunmasını amaçlamaktadır.
- Turizmin yoğun olduğu bölgelerdeki okulların tatil olduğu dönemlerde yukarıda belirtilen iş yerleri ile okullar arasında 100 metre şartının aranmamasına dair bir istisna getirilmiştir. Bu, özel durumlarda esneklik sağlamak amacıyla konulmuş bir hükümdür.
- Bu düzenlemelere ilişkin detaylar, İçişleri, Milli Eğitim, Sağlık, Kültür ve Turizm bakanlıklarının müştereken hazırlayacakları yönetmelikle belirlenecektir. Bu, düzenlemelerin daha spesifik ve uygulanabilir olmasını sağlamayı amaçlamaktadır.

Bu hükümler, okul çevresindeki umuma açık yerlerin kontrol altına alınması, öğrencilerin güvenliğinin sağlanması ve sağlıklı bir eğitim ortamının korunması amacıyla konulmuş önemli düzenlemelerdir.

“Binaların Yangından Korunması Hakkında Yönetmeliğin” özellikle kamu ve özel kurum/kuruluşları, gerçek kişilerce kullanılan bina ve tesislerin yangın güvenliğiyle ilgili olarak alınması gereken önlemleri düzenleyen bir belge olduğunu göstermektedir. Ayrıca, bu yönetmeliğin okulların yangın güvenliği konusunda özel hükümlere de sahip olduğunu belirtmektedir. Yönetmeliğin 106. maddesi ve 13. bendi, özel olarak inşa edilmiş LPG dağıtım depolarının güvenliğiyle ilgili olarak belirli kısıtlamalar ve uzaklık gereksinimlerini ortaya koymaktadır. Bu kısıtlamaların, okullar gibi kamuya açık binaların ve diğer binaların arsa sınırlarına olan uzaklığı üzerinde durulması, potansiyel yangın risklerini azaltmaya yönelik bir güvenlik önlemidir. LPG ve ticari propan tüplerinin depolanma şekli de belirli kurallarla düzenlenmiştir. Aynı yönetmeliğin 146. maddesi ve 154. maddesi, anaokulları ve ilköğretim okullarının yangın kaçış yollarını ve merdiven güvenliği ile ilgili spesifik düzenlemeleri içermektedir. Bu hükümler, öğrencilerin ve diğer okul personelinin yangın durumlarında güvenli bir şekilde tahliye edilebilmelerini sağlamak amacıyla getirilmiş önlemleri içermektedir. Bu yönetmelik, okulların yangın güvenliği açısından belli standartlara uymasını ve yangın öncesi ve sırasında alınacak tedbirlerin belirli bir düzen içinde olmasını amaçlamaktadır (MEB, 2014).

Cumhurbaşkanlığı tarafından 2018 yılında hayata geçirilen 100 Günlük Eylem Planı, eğitim kurumlarının güvenliğini artırmayı amaçlamaktadır. Plan kapsamında, güvenlik problemi yaşayan eğitim kurumlarına öncelik tanınarak, her bir eğitim kurumuna en az bir polis memuru atanması kararlaştırılmıştır. Bu önlemler, Millî Eğitim Bakanlığı tarafından hazırlanan eylem planında yer almaktadır. Millî Eğitim Bakanlığı, İçişleri Bakanlığı ve Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı arasında geliştirilen protokol ile "Güvenli Okullar Güvenli Gelecek" projesi hayata geçirilmiş ve 12 Eylül 2018 tarihinde imzalanmıştır. Bu protokol kapsamında, güvenlik problemi bulunan eğitim kurumlarına öncelik verilerek periyodik denetimlerin yapılması kararlaştırılmıştır. Ayrıca, eğitim kurumları ve çevresinin kamera sistemi ile izlenmesi, beklenmedik durumlara hızlı müdahale imkânı sağlamaktadır. Güvenliğin yanı sıra, eğitim kurumlarının temizliği de önemsenmektedir. Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı tarafından atanan personel, eğitim kurumlarını daha temiz hale getirmek için gerekli önlemleri alacak ve bu alanda denetimleri gerçekleştirecektir. Bu tedbirlerle, eğitim ortamlarının güvenliği ve temizliği sağlanarak öğrencilerin daha sağlıklı bir ortamda eğitim almalarına katkıda bulunulması hedeflenmektedir (MEB, 2018).

Millî Eğitim Bakanlığı ile Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı arasında imzalanan İş Sağlığı ve Güvenliğinin Eğitime Entegrasyonu Protokolü, iş sağlığı ve güvenliği prensiplerini eğitim süreçlerine bütünleştirmeyi amaçlamaktadır. Bu protokol, iş sağlığı ve güvenliği konseptlerini okulöncesi dönemden itibaren tüm eğitim seviyelerine entegre etmeyi hedeflemekte ve bu alanda farkındalık yaratmayı amaçlamaktadır. Çocuklara, sağlığın ve güvenliğin öncelikli olduğu bilinciyle, bu konuda bilinçlendirme yapmak oldukça önemlidir. Protokol, eğitim ortamlarını, sınıfları ve eğitim kurumlarını ulusal ve uluslararası standartları karşılayacak şekilde daha sağlıklı ve güvenli hale getirme amacını taşımaktadır. Eğitim kurumları, iş güvenliği kültürünün teşvik edilmesinde ve geniş kitlelere yayılmasında önemli bir rol oynamaktadır. Bu sayede, öğrencilere sağlıklı ve güvenli bir eğitim ortamı sunulması, bu bilincin toplum genelinde yayılmasına katkı sağlayacaktır (Tekin, 2023).

Sonuç ve Tartışma

Okullarda İSG (İş Sağlığı ve Güvenliği) uygulamaları, eğitim kurumlarının öğrenci, öğretmen ve diğer personelin güvenliğini ve sağlığını korumaya yönelik tedbirleri içerir. Bu uygulamalar, potansiyel tehlikelerin belirlenmesi, bu tehlikelerin azaltılması veya ortadan kaldırılması, acil durum planlarının oluşturulması, güvenlik eğitimlerinin düzenlenmesi ve çalışma ortamlarının düzenli denetlenmesi gibi önlemleri kapsamaktadır.

Okullarda İSG uygulamalarının önemi, okul ortamlarını öğrenciler, öğretmenler ve diğer personel için güvenli ve sağlıklı hale getirme amacını taşır. Bu uygulamalar, potansiyel tehlikeleri azaltarak kazaların önüne geçmeyi, eğitim ortamlarını iyileştirmeyi ve sağlıklı bir öğrenme ve çalışma atmosferi oluşturmayı hedefler. Okullardaki İSG önlemleri, sadece hukuki bir yükümlülük değil, aynı zamanda kurumsal sorumluluk ve toplumsal bir farkındalık meselesidir. Eğitim kurumları, bu önlemleri uygulayarak öğrenci ve personel güvenliğini sağlarken, aynı zamanda daha etkili bir eğitim ortamı sunarlar. İSG uygulamaları, risk yönetimi, personel verimliliği artışı ve toplum genelinde güvenli çalışma kültürünün oluşturulmasına katkı sağlar. Bu nedenle, okullardaki İSG uygulamalarının etkin bir şekilde hayata geçirilmesi, hem kurum içindeki bireylerin sağlığı ve güvenliği için önemli hem de daha geniş bir toplumsal çerçevede güvenli bir geleceğin temelini oluşturur.

Rusu-Zagar'ın (2013) yaptığı içerik analizi deseni üzerinden yürütülen araştırma, Romanya'daki okullarda İSG dokümanları üzerine odaklanmıştır. Araştırma sonuçlarına göre, iş gücünün korunması için en iyi çalışma koşullarının sağlanması, kaza ve hastalıkların önlenmesinin gerekliliği vurgulanmıştır. Ayrıca, öğrenciler, öğretmenler ve diğer okul personeli arasındaki İSG kuralları ile ilgili etkili iletişimin yanı sıra, bilimsel ve teknolojik ilerlemelere okul yönetiminin uyum sağlamasının daha iyi sonuçlar doğurduğu belirlenmiştir. Bu bulgu, İSG uygulamalarının sadece fiziksel koşullarla sınırlı olmadığını, aynı zamanda iletişim ve teknolojik gelişmelerle desteklenmesi gerektiğini göstermektedir. Okul yönetiminin bu konuda sorumluluk alması, İSG standartlarının etkili bir şekilde uygulanmasına katkıda bulunabilir.

Kara (2015) tarafından gerçekleştirilen araştırmaya göre, mesleki ve teknik Anadolu liselerinde görev yapan teknik öğretmenlerin İSG konusundaki bilgi, deneyim ve yeterlilikleri üzerine bir dizi değerlendirme yapılmıştır. Araştırma sonuçlarına göre, okullarda İSG uzmanının olması gerekliliği vurgulanmış ve okul idarecilerinin konuyla ilgili yeterli deneyim ve bilgiye sahip olmadıkları belirlenmiştir. Çalışanların risk değerlendirme konusunda yeterli bilgiye sahip olmamalarına rağmen, öğretmenlerin yaşının ve eğitim düzeyinin artması ile birlikte teknik sınıf öğretmenlerinin diğer branşlardaki meslektaşlarına göre risk değerlendirme yeterliliklerinin arttığı gözlemlenmiştir. Ayrıca, yaşın, eğitim düzeyinin ve branşın artmasıyla

öğretmenlerin acil durum ve ilk yardım müdahale yeterliliklerinin de arttığı tespit edilmiştir. Elle taşımada İSG yeterliliklerine bakıldığında ise yaş, kıdem ve eğitim düzeyinin artmasıyla bu konudaki yeterliliğin arttığı ve teknik branşta görev yapan öğretmenlerin diğer branşlara göre daha yeterli oldukları sonucuna ulaşılmıştır. Öğrencilerin İSG açısından izlenmesi yeterlilikleri değerlendirildiğinde, kıdem arttıkça yeterliliğin düştüğü, ancak eğitim düzeyi arttıkça yeterliliğin yükseldiği belirlenmiştir. Teknik branş öğretmenlerinin diğer branşlara göre daha fazla yeterlilik gösterdiği ortaya çıkmıştır. Araştırma, kişisel koruyucu donanım bilgisi, belge düzenleme, elektriksel büyüklüklerin ölçülebilmesi, el aletlerinin kullanımı ve malzeme yerleşimi gibi konularda da benzer eğilimleri göstermiş ve teknik bölüm öğretmenlerinin genel olarak diğer branşlara göre daha yeterli oldukları sonucuna varılmıştır.

Balcı'nın (2016) tarafından yapılan çalışmanın sonuçları, okullarda İSG konusunda belirli boşlukların bulunduğunu göstermiştir. Bu sonuçlar, ilgili paydaşlara bu konuda farkındalık yaratma ve geliştirme potansiyeli sunarak, ortaokullarda daha güvenli bir eğitim ortamının sağlanmasına yönelik önerilerde bulunma amacına hizmet etmektedir.

Rodrigues'un (2018) gerçekleştirdiği araştırma sonuçlarına göre, okullarda uygulanan İSG programının tüm boyutlarda önemli ölçüde olumlu etkileri olduğu tespit edilmiştir. Üç farklı yöntem arasındaki karşılaştırmalar sonucunda, risk kabulü ve amaçlanan güvenlik davranışlarında tanıklıklara dayalı müdahalenin daha büyük bir etkisi olduğu ortaya çıkmıştır. Ancak, güvenlik bilgisi ve güvenlik taahhüdü için bu yöntemin en az etkili olduğu gözlemlenmiştir. Okul türünün güvenlik davranışları ve güvenlik taahhüdü boyutlarında etkisi olduğu belirlenmiştir. Araştırma ayrıca, daha ilgi çekici yöntemlerin öğrenci risk kabulü ve amaçlanan güvenlik davranışları üzerinde daha fazla etkiye sahip olduğunu, açıklayıcı ve kanıtlayıcı yöntemlerin ise güvenliği artırmak için daha uygun olduğunu ortaya koymuştur. Bu bulgular, İSG programlarının etkili bir şekilde tasarlanması ve uygulanması için çeşitli yöntemlerin dikkate alınması gerektiğini vurgulamaktadır.

Kilitci'nin (2018) çalışması, yöneticilerin İSG konusundaki eğitimlerinin yetersiz olduğu, okullarda İSG ile ilgili kurulların pasif olduğu, Milli Eğitim Bakanlığı çatısı altındaki İSG uzmanlarının sayısının yetersiz olduğu gibi konularda çeşitli tespitlere ulaşılmıştır. Çalışma, yöneticilerin İSG konusundaki eksikliklerini ve önerilerini ortaya koymaktadır. Bu bağlamda, eğitim yöneticilerinin İSG konularında daha fazla bilinçlendirilmeleri ve bu alanda daha etkin bir rol üstlenmeleri gerektiği vurgulanmaktadır. Ayrıca, mesleki ve teknik liselerin İSG açısından diğer okullardan daha fazla risk taşıdığına dair farkındalık da çalışmanın önemli bulgularından biridir.

Yivli'nin (2018) yürüttüğü araştırma sonuçlarına göre, öğretmenlerin yangın ve çarpılma tehlikesi oluşturabilecek elektrik tesisatı kontrolleri konusundaki farkındalığının istenilen seviyede olmadığı belirlenmiştir. Bununla birlikte, camlı bölge, kitaplık, dolap ve kaygan zeminle ilgili farkındalığın daha iyi düzeyde olduğu ifade edilmiştir. Araştırma, okullarda alarm sistemlerinin ve gaz dedektörlerinin yeterli miktarda bulunmadığı ve mevcut olanların çoğunun çalışmadığı sonucuna ulaşmıştır. İSG kültürünün oluşturulmasına yönelik faaliyetlerin çoğu okullarda gerçekleştirilmiş, ancak bu faaliyetlerin okul yöneticileri ve öğretmenlere yönelik pek fazla olmadığı belirlenmiştir. Öğretmenlerin İSG Kanunu ile ilgili bilgi sahibi olma oranının yüksek olduğu tespit edilmiştir.

Tokpınar'ın (2019) çalışma bulgularına göre, iş sağlığı ve güvenliğiyle ilgili yükümlülükler, okul müdürü, idareciler ve öğretmenlere aittir. Okul ortamındaki potansiyel tehlikelerin belirlenmesi ve önleyici önlemlerin alınabilmesi için acil çalışmaların hızla yapılması gerekmektedir. Risk değerlendirmesi, olası risklerden kaçınmak için tüm okullarda önceden yapılmalıdır. Acil durum eylem planları, koruma ve tahliye konularında öğrencilere düzenli

eğitim verilmelidir. Çalışmada, doğal afetlere karşı yöneticilerin, personelin ve öğrencilerin periyodik olarak pratik yapmalarının önemi vurgulanmaktadır. Okulların depreme dayanıklılık testlerine tabi tutulması ve öğrencilere doğal afet durumlarında nasıl davranacakları konusunda yaş gruplarına uygun eğitimlerin verilmesi önerilmektedir. Son olarak, Millî Eğitim Bakanlığı'nın atadığı bir yetkilinin okullarda yürütülen İSG çalışmalarını değerlendirmesi ve riskli durumları değerlendirmesi gerektiği vurgulanmıştır. Bu, İSG uygulamalarının etkin bir şekilde yürütülmesi ve okullarda güvenli bir eğitim ortamının sağlanması için önemli bir adımdır.

Türkoğlu'nun (2020) yürüttüğü araştırma sonuçlarına göre, öğretmenlerin genel olarak İSG'nin önemi konusunda eksik bilgiye sahip oldukları ve uygulanması gereken kuralları tam anlamıyla bilmedikleri tespit edilmiştir. Ayrıca, meslekleriyle ilgili kaza riskleri ve tehlikeler konusundaki bilgi düzeylerinin yeterli olmadığı belirlenmiştir. Temel İSG eğitimlerinden hijyen ve yangın eğitiminin en az alınan eğitimler olduğu, temel ilk yardım eğitiminin ise en fazla alınan eğitimlerden biri olduğu gözlemlenmiştir. Ancak, genel olarak alınması gereken eğitimlerin yeterli seviyede olmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Öğretmenlerin en çok katıldığı tatbikatların deprem ve yangın tatbikatları olduğu, ancak ilk yardım tatbikatına katılımın daha düşük olduğu belirlenmiştir. Araştırma, öğretmenlerin çalıştıkları okullarda acil çıkış merdivenleri, acil çıkış kapıları ve acil durumlarda toplanma yerleri konusunda genel olarak bilgi sahibi olduklarını ortaya koymuştur. Ancak, öğretmenlerin sağlık ve güvenlik işaretleri konusundaki bilgi düzeylerinin yeterli olmadığı ve öğrencilerini okuldaki tehlikelere karşı bilgilendirmede iyileştirme alanları olduğu belirlenmiştir.

Tekin vd. (2021) tarafından gerçekleştirilen çalışma kapsamında, öğrencilerin İSG konusundaki hazır bulunuşluk düzeylerini belirlemek amacıyla bir ön test uygulanmıştır. Daha sonra, öğrencilere İSG konusunda eğitim verilmiş ve sonrasında bir son test uygulanarak öğrencilerin algılarındaki değişiklikler analiz edilmiştir. Çalışmanın analiz sonuçlarına göre, ilk test ve ikinci test arasında önemli farklar tespit edilmiştir. Bu durum, öğrencilere sağlanan İSG eğitiminin etkili olduğunu ve bu eğitimin öğrencilerin bilincini artırdığını göstermektedir. Elde edilen bulgular, İSG konularında erken yaşlarda yapılan eğitimlerin öğrencilerin davranış ve algılarında olumlu değişikliklere yol açabileceğini vurgulamaktadır.

Yıldırım'ın (2022) çalışması, ilkokul, ortaokul ve liselerde İSG çalışmalarının temelde benzerlik gösterdiğini ortaya koymuştur. Ancak, bu benzerliklere rağmen, okulların yapısal özelliklerinden kaynaklanan süreçlerde farklılıkların olduğu vurgulanmıştır. Özellikle, okulların bünyesinde yer alan ek binaların, örneğin yurtlar veya spor salonları, İSG süreçlerini etkileyerek farklılıklara yol açabileceği belirtilmiştir. Araştırma, bu farklılıkların anlaşılması ve öğretmen ile yöneticilerin bu konudaki algılarının değerlendirilmesi açısından önemli bir katkı sağlamıştır. Nicel ve nitel verilerin bir arada kullanılması, İSG konularında karşılıklı yardımlaşmayı destekleyen bir bakış açısının oluşmasına katkıda bulunmuştur.

Sonuç olarak okullarda İSG uygulamalarını güçlendirmek ve okul çalışanlarının bu konudaki bilgisizliğini azaltmak amacıyla çeşitli önlemler alınabilir. Öncelikle, düzenli İSG eğitim programları düzenlenerek öğretmenler, idareciler ve diğer okul personeli güncel İSG konularında bilinçlendirilmelidir. Ayrıca, okuldaki İSG politikalarını tanıtan farkındalık kampanyaları düzenlenerek bu konudaki bilgi akışı artırılabilir. İSG komitelerinin oluşturulması, okullarda güvenlik konularının düzenli olarak değerlendirilmesini sağlayabilir. Acil durum simülasyonları ve tatbikatları düzenlenerek personelin pratik becerileri geliştirilebilir. Uzman İSG danışmanlarından destek almak, okulların güvenlik durumlarını değerlendirmek ve çözüm önerileri sunmak açısından önemlidir. Online İSG eğitimleri ile öğretmenlerin istedikleri zaman bu eğitimlere erişebilmeleri sağlanabilir. İSG politikalarının

güncel kanun ve yönetmeliklere uygunluğu düzenli olarak kontrol edilmelidir. İSG performansının izlenmesi ve değerlendirilmesi, sürekli iyileştirmeler için geri bildirim mekanizmalarının oluşturulmasına katkı sağlar. Bu önlemlerin uygulanmasıyla okullarda İSG kültürü güçlenecek, çalışanların bilinç düzeyi artacak ve güvenli bir eğitim ortamı sağlanacaktır.

Referans

- Akın, L. (2012). Sendikaların iş sağlığı ve güvenliğinin sağlanmasına katkısı. *Çalışma ve Toplum*, 3(34), 101-124.
- Akpınar, T., & Çakmakkaya, B. Y. (2014). İş sağlığı ve güvenliği açısından işverenlerin risk değerlendirme yükümlülüğü. *Çalışma ve Toplum*, 1(40), 273-304.
- Aydoğan, İ. (2012). Okul binalarının özellikleri ve öğrenciler üzerine etkileri. *Milli Eğitim Dergisi*, 42(193), 29-43.
- Balcı, R., (2016). Ortaokullarda iş sağlığı ve güvenliğinin araştırılması: İstanbul-Zeytinburnu İlçesi, [Yüksek Lisans Tezi, Üsküdar Üniversitesi].
- Baradan, S. (2006). Türkiye inşaat sektöründe iş güvenliğinin yeri ve gelişmiş ülkelerle kıyaslanması. *Dokuz Eylül Üniversitesi mühendislik fakültesi fen ve mühendislik dergisi*, 8(1), 87-100.
- Baycık, G. (2011). Yeni düzenlemeler açısından inşaat işverenin iş sağlığı ve güvenliği yükümlülükleri. *Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 60(2), 227-254.
- Boucaut, R., & Knobben, L. (2020). Occupational health and safety incidents at a university school of nursing: A retrospective, descriptive appraisal. *Nurse education in practice*, 44, 102-776.
- Buica, G., Antonov, A. E., Beiu, C., Pasculescu, D., & Remus, D. (2017). Occupational health and safety management in construction sector-the cost of work accidents. *Calitatea*, 18(S1), 35.
- Cengiz, Ö., & Akşit, İ. (2023). Türkiye lojistik sektöründe iş sağlığı ve güvenliğinin önemi: iş kazası ve istihdam verileri üzerine bir değerlendirme. *Beykoz Akademi Dergisi*, 11(1), 198-215.
- Cereci, C., & Çetin, R. B. (2019). İş sağlığı ve güvenliği mevzuatından kaynaklanan sorumluluklarına ilişkin okul müdürü görüşleri. *Çağdaş Yönetim Bilimleri Dergisi*, 6(2), 151-162.
- Chirico, F., Nucera, G., Szarpak, L., & Zaffina, S. (2023). The cooperation between occupational and public health stakeholders and its decisive role in the battle against the COVID-19 pandemic. *Disaster Medicine and Public Health Preparedness*, 17, e100.
- Çay, E. (2018). Özel eğitim okulu yöneticilerinin iş sağlığı ve güvenliği'ne yönelik görüşleri. *Education Sciences*, 14(1), 1-16.

- Çiçek, Ö., & Öçal, M. (2016). Dünyada ve Türkiye’de iş sağlığı ve iş güvenliğinin tarihsel gelişimi. *Hak iş uluslararası emek ve toplum dergisi*, 5(11), 106-129.
- Demirci, A. (2014). Literatür taraması. *Coğrafya araştırma yöntemleri*, 73, 108.
- Duyur, R., (2004). *Çıraklık eğitim merkezlerinde okuyan öğrencilerin okulda ve sanayide iş güvenliğine uyma durumlarının değerlendirilmesi*, [Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi].
- Eraslan, F. (2023). İş sağlığı ve güvenliğine ilişkin hükümlere aykırılık nedeniyle işin durdurulması. *Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 27(2), 123-172.
- Erol, S. (2015). İş Sağlığı Ve Güvenliği Konusunda İşveren, Çalışan Ve Devletin Rolü. *Assam Uluslararası Hakemli Dergi*, 2(4), 86-103.
- Gürbüz, H., & İbrakovic, H. (2023). İşletmelerde iş güvenliği, güvenlik performansı ve iş güvenliği kültürü. *The Journal of Social Sciences*, 11(11), 442-469.
- Gürer, A. (2018). Sağlık hizmetlerinde çalışan güvenliği. *Sağlık Hizmetleri ve Eğitimi Dergisi*, 2(1), 9-14.
- Horozoğlu, K. (2017). İş kazalarının iş sağlığı ve güvenliği açısından analizi. *Karabük Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 8(2), 265-281.
- İşler, C., (2013). *İş sağlığı ve güvenliği eğitimleri ile güvenlik kültürünün iş kazası ve meslek hastalıklarının önlenmesindeki etkisi*, Ankara: ÇSGB.
- Kara, M. (2015). *Mesleki ve teknik anadolu liselerinde görev yapan teknik öğretmenlerin iş sağlığı ve güvenliği bilgi düzeyleri*. [Yüksek Lisans Tezi. Gediz Üniversitesi].
- Kayabaşı, R. (2019). İş yerinde lider yöneticinin iş sağlığı ve güvenliği üzerine etkisi. *Mesleki Bilimler Dergisi (MBD)*, 8(1), 1-10.
- Kayabaşı, R., Özdemir, H., & Cündübeyoğlu, İ. (2021). Kamu üniversitelerinde iş sağlığı ve güvenliği uygulama rehberi içerik analizi. *Kayseri Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 3(2), 29-45.
- Kılış, İ. (2013). İş sağlığı ve güvenliği’nde yeni bir dönem: 6331sayılı iş sağlığı ve güvenliği kanunu (İSGK). *ISGUC The Journal of Industrial Relations and Human Resources*, 15(1), 17-42.
- Kılış, İ. (2014). *İş sağlığı ve güvenliği*, Bursa: Dora Basım Yayın Dağıtım.
- Kilitci, Z., (2018). *Mesleki ve teknik eğitim kurumlarında iş sağlığı ve güvenliği uygulamalarına ilişkin yönetici görüşleri*, [Yüksek Lisans Tezi, Uşak Üniversitesi].
- MEB (2018). Okullarda Güvenlik Önlemlerinin Alınması 2018/10 Sayılı Genelge (2018/10). Mevzuat.meb.gov.tr. <http://mevzuat.meb.gov.tr/dosyalar/1935.pdf>. (Erişim tarihi: 25.10.2023).

- Milli Eğitim Bakanlığı Destek Hizmetler Daire Başkanlığı Okullarda İş Sağlığı ve Güvenliği Genelgesi. (2014). MEB Genelge 2014/16, (Sayı: 3450084). Erişim adresi: <http://mevzuat.meb.gov.tr/dosyalar/1705.pdf> (Erişim Tarihi: 13.09.2023).
- Nurdoğan, A. K. (2018). Uluslararası Çalışma Örgütü'nün (UÇÖ-ILO) yüzüncü yıl dönümü ve Türkiye ilişkileri. *Akademik İzdüşüm Dergisi*, 3(4), 78-95.
- Oluk, F. (2018). *Eğitim yöneticilerinin okullarda bulunan sağlık ve güvenlik risklerine ilişkin algıları Çankırı ili örneği*, [Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi].
- Özakca, A., Duran, Ö., Akyol, E., & Yılmaz, A. N. (2023). İş sağlığı ve güvenliği konusunda öğretmenlerin farkındalıklarının değerlendirilmesi. *Ulusal Eğitim Dergisi*, 3(9), 1451-1469.
- Özkiliç, Ö. (2005). *İş sağlığı ve güvenliği, yönetim sistemleri ve risk değerlendirme metodolojileri*. Ankara: TİSK Yayınları.
- Rodrigues, M. A., Vale, C. ve Silva, M.V. (2018). Effects of an occupational safety programme: A comparative study between different training methods involving secondary and vocational school students. *Safety Science*, 109 (2018) 353-360.
- Rusu-Zagara G., Iorgaa I., Anghela S.O. ve Rusu-Zagar C. (2013). Occupational Safety and Health in National Education. *Social and Behavioral Sciences*, 92(3) 832 - 837.
- Samanta, S., & Gochhayat, J. (2023). Critique on occupational safety and health in construction sector: An Indian perspective. *Materials Today: Proceedings*, 80, 3016-3021.
- Süzek, S., (2001). *İşçi sağlığı ve iş güvenliği konusunda somut çözüm önerileri, türk sosyal güvenlik hukukunda sorunlar ve çözüm önerileri toplantısı*, İstanbul: İstanbul Barosu Yayını.
- Tekin, A. (2023). *Adana ili Seyhan ilçesi ortaokul öğretmenlerinin iş sağlığı ve güvenliği uygulamalarına bakışı*, [Yüksek Lisans Tezi, Çukurova Üniversitesi].
- Tekin, A., Tekin, F., Suvaydan, F., Güler, G., Hafızoğlu, E., (2021). İlkokul öğrencilerinin iş sağlığı ve güvenliği eğitimi algısının değerlendirilmesi, *Manisa Celal Bayar Üniversitesi Soma Meslek Yüksekokulu Teknik Bilimler Dergisi*, 2(32), 9-18.
- Tokpınar, M., (2019). *Eğitim kurumlarında iş sağlığı ve güvenliğinin incelenmesi*, [Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Aydın Üniversitesi].
- Tozkoparan, G., & Taşoğlu, J. (2011). İş sağlığı ve güvenliği uygulamaları ile ilgili işgörenlerin tutumlarını belirlemeye yönelik bir araştırma. *Uludağ Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 30(1), 181-209.
- Türkoğlu, Ç. ve Balkan, B. (2020). *Öğretmenlerin iş sağlığı ve güvenliğine ilişkin bilgi düzeylerinin incelenmesine yönelik bir alan araştırması*, [Yüksek Lisans Tezi, Kırklareli Üniversitesi].
- Uğurlu, C. T., (2015). *Eğitim bilimine giriş*. Ankara: Eğiten Kitap.

- Ulu, M., & Arısoy, Ö., (2023). İş Sağlığı Ve Güvenliği Açısından Özel Politika Gerektiren Çalışanların Değerlendirilmesi, *Journal of Health and Social Welfare Research*, 4(1), 113-125.
- Üngüren, E., & Koç, T. S. (2015). İş sağlığı ve güvenliği uygulamaları performans değerlendirme ölçeği: geçerlik ve güvenirlilik çalışması. *SGD-Sosyal Güvenlik Dergisi*, 5(2), 124-144.
- Yardım, N., Çipil, Z., Vardar, C., & Mollahaliloğlu, S. (2007). Türkiye iş kazaları ve meslek hastalıkları: 2000-2005 yılları ölüm hızları. *Dicle Tıp Dergisi*, 34(4), 264-271.
- Yıldırım, M., (2022). *Okullarda iş sağlığı ve güvenliği: açımlayıcı karma yöntem çalışması*. [Yüksek Lisans Tezi, Sivas Cumhuriyet Üniversitesi].
- Yıldız, E. (2021). *Ts iso 45001 İş Sağlığı ve Güvenliği Yönetim Sistemi ve bir Örnek Uygulama*, [Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi].
- Yılmaz, S. (2022). How to enhance occupational health and safety practices in schools: An analysis through the eyes of school principals. *International Journal of Psychology and Educational Studies*, 9, 922-933.
- Yivli, İ. (2018). *İstanbul Zeytinburnu ve Fatih İlçelerindeki Anaokullarında Çalışan Öğretmenlerde, İş Sağlığı ve Güvenliği Alanında Farkındalık Oluşturma Uygulamaları*, [Yüksek Lisans Tezi. Üsküdar Üniversitesi].